ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
Стара Загора
Вх.№ 1971 дн. 10.06.2016 г.
Получено на ... г. ... часа

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Вили Славчев Захариев, дм

Катедра „Превантивна медицина" – Медицински университет – София

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор"

Автор: д-р Ваня Банчева Славова, асистент в Катедра „Неврология, психиатрия и медицина на бедствените ситуации" при Медицински факултет на Тракийски университет – Стара Загора.

Тема: „Готовност на населението за защита и оказване на първа медицинска помощ при бедствени ситуации в област Стара Загора"

Научен ръководител: доц. д-р Илияна Василева Михайлова, дм

Дисертационният труд на докторанта е обсъден, приет и насочен за публична защита пред научно жури на разширено заседание на Катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт" при Медицински факултет на Тракийски университет.

Д-р Славова е родена през 1971 година. През 1995 г. завършва медицина във Висшия медицински институт, Стара Загора. От 1995 до 1999 г. работи като лекар – ординатор в Центъра за спешна медицинска помощ, гр. Котел. От 2000 г. до сега е асистент в Медицински факултет на Тракийски университет, Стара Загора, Катедра „Неврология, психиатрия и МБС", секция „Медицина на бедствените ситуации". Специалист е по Медицина на бедствените ситуации (на катастрофите) от 2004 г. с редица специализации и публикации в България и чужбина. Има дългогодишен опит в работата си като преподавател. Владеее английски и руски език.

Дисертационният труд на асистент Славова е посветен на един изключително актуален и значим проблем на общественото здраве. Бедствените ситуации се превърнаха в неотменна част от съвременния живот. През последните години мащабът и честотата на различните по характер, размери и тежест бедствени ситуации непрекъснато нарастват.

Готовността на населението за поведение, действие и оказване на първа медицинска помощ при бедствени ситуации е от съществено значение за намаляване риска за здравето и живота на хората. Изясняването и анализирането на знанията и уменията за поведение и действие при бедствени ситуации ще позволи, определяйки нивото на готовност за защита и оказване на първа медицинска помощ на населението, да се очертаят тенденциите и решенията за обучение и подготовка в съвременни условия.

В България подобно проучване не е провеждано.

Представената ми за рецензия разработка на д-р Славова е в общ обем от 159 страници. Онагледена е с 10 таблици, 40 фигури и 7 приложения. В библиографията са включени 202 литературни източника, от които 134 на кирилица и 68 на латиница. Основните литературни източници са от последните 10 години. Това е позволило на дисертанта да представи един задълбочен литературен обзор, разглеждащ изучавания проблем в контекста на най-съвременните изследвания в тази област в другите страни и у нас. Дисертационният труд е написан на съвременен научен език и много добър стил. Докторантът борави правилно с използваната в текста научна терминология.

Литературният обзор е съставен от седем части по начин, който хронологично следва основните аспекти на съвременните проучвания и публикации, имащи отношение към изследваните от автора проблеми. Компетентно са анализирани българските и чуждестранни публикации през последното десетилетие. Особено задълбочени, детайлни и полезни са анализите и оценките, направени от докторанта по отношение на: съвременното състояние на системата за защита на населението в РБългария, съвременните политики на Европейския съюз и РБългария по проблемите за защитата на населението, Българското и Европейското законодателство по защитата и оказването на първа медицинска помощ при бедствени ситуации, съществуващата нормативна уредба за обучение на населението за защита

при бедствени ситуации, голямото значение на своевременното оказване на първа медицинска помощ в различни огнища на поражение за оцеляването на пострадалите при бедствени ситуации.

В заключение, следва да отбележа, че направеният от докторанта синтез на литературните източници и материалът, представен в тази глава заслужава висока оценка. Изключително богат, компетентно и критично анализиран от автора, той показва неговата висока осведоменост по разглежданата проблематика. Направените анализи и заключения дават възможност на д-р Славова да разработи и успешно да приложи една рационална и адекватна за конкретното проучване съвременна методика.

Във втората глава на разработката на базата на задълбочено и критично направения литературен обзор са определени ясно целта и задачите, както и програмата и методите за осъществяване на научното изследване. Включени са 5 задачи с конкретен характер, изпълнението на които съответства на поставената основна цел с оглед защитаване на изградената хипотеза в дисертационния труд. Задачите са достатъчно, като авторът се е ограничил от включване на излишно голям брой. За осъществяването на поставените задачи се изисква собствен принос от страна на дисертанта. Адекватно и точно са формулирани обектът, признаците на наблюдение, логическите и техническите единици при това проучване, както и дизайна и организацията на проучването, което представлява същността на представеният за рецензиране дисертационен труд. Обемът на извадката гарантира постигане на представителност и висока достоверност на получените статистически резултати при направените корелации. Анонимно са анкетирани 322 работници и служители в различни сфери на националното стопанство в област Стара Загора с превес на производствената пред административната сфера. Достоверността на индивидуалната първична информация е много висока. Обработката на данните е реализирана посредством статистически пакет SPSS ver. 13.0.

Използваният за постигане целта на проучването методичен инструментариум е изчерпателен и адекватен на потребностите за решаване на поставените научни задачи. Той включва описание на използваните при проучването социологически методи: документен; метода на пряката индивидуална и групова анкета чрез разработена специална анкетна карта, адаптирана съобразно реално съществуващите условия в България, на базата на

извършения документен анализ и препоръките на водещите национални и международни организации, както и метода за критичен анализ и синтез на научна литература.

При обработката на събраната първична информация докторантът използва следните статистически методи: дескриптивен анализ – средна аритметична, стандартно отклонение, относителни и абсолютни честоти. Тестове за изследване на зависимости между описателни данни – χ^2 на Пирсън, точен тест на Фишер. Непараметричен тест на Кръскал-Уолис за сравнение на две или повече независими извадки. Представеният материал показва, че авторът е разработил и приложил една съвременна и комплексна научна методика, с помощта на която провежда успешно своето цялостно мащабно проучване и получава достоверни и надеждни резултати.

Третата глава от дисертационната разработка е озаглавена „Собствени проучвания". В нея са представени и анализирани получените резултати, като напълно се обхващат всички поставени задачи от дисертанта.

Анализът на резултатите от собствените проучвания е проведен на добро методично ниво, което е позволило на докторанта да достигне до значими изводи и заключения. Ето някои от тях:

- недостатъчна информираност на населението за риска от възникване на бедствени ситуации;
- повърхностни и фрагментирани знания и умения за защита при възникване на бедствени ситуации;
- при повече от 50% от респондентите липсват умения за оказване на първа медицинска помощ (първична реанимация на дишане и кръвообръщение – 59,01%, временно кръвоспиране – 54,53%, имобилизация на счупен крайник – 53,11% и др.);
- почти всички анкетирани смятат за необходимо повишаване на знанията и уменията за защита при бедствени ситуации, като 66,77% считат, че обучението трябва да бъде задължително, 32,92% - по желание и едва 0,31% не смятат провеждането му за необходимо;
- над 51% от респондентите имат готовност за участие в групи за действие на работното си място или в доброволчески отряди с цел подобряване не само на теоретичната, но и на практическата си подготовка.

Представените изводи и предложения следват логично от материала, изложен в цялостната разработка. Налице е институционална насоченост на предложените препоръки,представлявайки интерес, както в теоретично, така и в практическо отношение, адресирани към университетските структури, Министерство на здравеопазването, ГД „ПБЗН", към областното и общинско ръководства и работодателите.

Разработката има несъмнен приносен характер. Посочените приноси могат да се приемат като развитие на теорията и практиката за защита и оказване на първа медицинска помощ при бедствени ситуации. Според мен дисертационния труд има съществени приноси и достойнства в следните насоки:

- за първи път в област Стара Загора е проведено проучване и анализиране на готовността на населението за защита и оказване на първа медицинска помощ при бедствени ситуации;
- за първи път в РБългария е направено обобщение и анализ на Българското и Европейското законодателство по защитата и оказването на първа медицинска помощ при бедствени ситуации;
- проучени и анализирани са знанията на работещите в различни сфери на националното стопанство в област Стара Загора за най-рисковите природни и антропогенни катастрофи;
- изследвани са знанията и уменията за защита и оказване на първа медицинска помощ при бедствени ситуации;
- проучени са нагласите и възможностите за подобряване на компетентността за защита и оказване на първа медицинска помощ при бедствени ситуации и участие в доброволчески формирования;
- изработен е алгоритъм за поведение и действие по защитата на населението при земетресение, наводнение и пожар в област Стара Загора.

Авторефератът отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария и Правилника по прилагането му. Той отразява вярно структурата и съдържанието на труда, като акцентира върху най-важните моменти и изводи от изследванията.

Във връзка с дисертационния труд докторантът е реализирал четири научни публикации, които отразяват отделни части от разработката.

Като критични бележки и препоръки мога да посоча следните:

- не е редно едни и същи заглавия да са и публикации по дисертацията и същевременно литературни източници;
- авторефератът отразява основното в дисертацията, но е прекалено голям, разработен е на 91 страници при общ обем на дисертационния труд от 159 страници;
- някои незначителни, според мен „чисто технически" грешки в оформянето на дисертационния труд и автореферата;
- препоръчвам на докторанта да популяризира подходящо сред колегите своите научни резултати.

Направените забележки и препоръки в никакъв случай не намаляват ценността и достойнствата на дисертацията.

В заключение смятам, че дисертационния труд на асистент Славова на тема „Готовност на населението за защита и оказване на първа медицинска помощ при бедствени ситуации в област Стара Загора" е собствена разработка на актуална тема, с оригинални приноси и голяма практическа значимост. Дисертационният труд отговаря на всички критерии за присъждане на образователната и научна степен „доктор", което ми дава основание да дам положителна оценка.

Като имам предвид всичко изложено си позволявам, да препоръчам на Уважаемите членове на Научното Жури да присъди образователната и научна степен „доктор" на асистент д-р Ваня Банчева Славова за нейния дисертационен труд.

09. 06. 2016 г. Член на научното жури:

гр. София /доц. д-р Вили Захариев, дм/